

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Bylo vytvořeno v rámci projektu financovaného z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

✓ Regionální koncepce

- ✓ UPLATŇOVÁNÍ PRORODINNÉ POLITIKY V OKRESE HAVLÍČKŮV BROD
- ✓ ZINA NOVOTNÁ, VÍT SKÁLA A KOL.

Obsah

1	Úvod	2
2	Stručná charakteristika regionu.....	2
3	SWOT analýza	3
4	Místní aktéři	5
4.1	Veřejný sektor.....	5
4.2	Občanský sektor	5
4.3	Komerční sektor	5
5	Návrh dalšího postupu	5
6	Institucionální a finanční zajištění	6
7	Závěr.....	6

1 ÚVOD

Tento materiál byl zpracován na základě více jak dvouleté práce regionální koordinátorky v regionu Havlíčkobrodsko za aktivní součinnosti vytvořené pracovní skupiny a expertního týmu složeného ze členů projektového výboru projektu „Rovnost na Vysočině v kontextu tvorby koncepce rodinné politiky kraje“ zkráceně „Rovnost šancí na Vysočině“.

2 STRUČNÁ CHARAKTERISTIKA REGIONU

Okres Havlíčkův Brod tvoří severní část Kraje Vysočina. Je rozlohou druhý nejmenší ze všech pěti okresů kraje.

Krajinu tvoří převážně vrchy Českomoravské Vrchoviny. Z nich nejvyšší je v našem okrese Melechov s nadmořskou výškou 709 m. Tento rozlehlý, oblý a zalesněný vrch je skutečnou dominantou krajiny. Na severozápadě klesá přímo k řece Sázavě k nádhernému úseku Stvořidel, ráji všech vodáků. Sázava protéká okresem Havlíčkův Brod v délce 75 km, což je více než třetina její celkové délky. Nejnižším místem v okrese je údolí řeky Doubravy. Část jejího toku, překrásné kaňonovité údolí mezi obcemi Chotěboř a Bílek je přírodní rezervací. Skalní věže, vodopády, břehy tvořené mohutnými kameny, hluboké tůně, mnoho vzácných rostlin a živočichů jsou jedním z mála koutů nedotčené přírody u nás. V okrese Havlíčkův Brod žije 95 tisíc obyvatel, čímž patří spíše k menším okresům republiky, v kraji Vysočina má méně obyvatel už jen okres Pelhřimov. Naopak počtem 120 obcí obsazuje spolu s okresy Pelhřimov a Mladá Boleslav sedmou příčku v řazení okresů republiky podle množství obcí v okrese. Sídlní struktura je zde tedy velmi rozdrobená. Z celkového počtu obcí má pouze 14 z nich více než 1000 obyvatel. Třetina lidí obývá menší obce, z nichž některé mají třeba jen kolem 50 obyvatel. V okresním městě žije téměř 23,5 tisíce lidí. Další větší města v okrese jsou Chotěboř, Světlá nad Sázavou, Ledec nad Sázavou, Přibyslav, Ždírec nad Doubravou a Golčův Jeníkov.

Téměř 45 % dospělých žije v manželství. Z více než 20 tisíc úplných rodin 41 % vyživuje nezletilé děti. Neúplných rodin je 4 300, jednotlivci tvoří 10 500 domácností, z čehož 53 % tvoří důchodci.

Průměrný věk obyvatel je 41 let, dětí do 14 let je 14 %, seniorů nad 65 let 17 %, ostatní obyvatelé jsou v ekonomicky aktivním věku 15 - 64 let. Z nich 41 tisíc je zaměstnaných a téměř 5 000 bez zaměstnání. Mnoho pracujících musí do zaměstnání dojíždět, téměř 13 tisíc, a také necelých 6 tisíc dětí dojíždí do škol. Tato čísla souvisí s velkým počtem obyvatel žijících v malých obcích.

Velká část pracujících je zaměstnána v průmyslu. V tomto okrese najdeme několik historicky tradičních podniků či odvětví, i když je nutné říci, že během posledních let došlo ve všech k rapidnímu snížení produkce, tedy i počtu zaměstnanců. Jsou to textilní podnik Pleas a.s., tradiční výrobce prádla, Pribina – TPK, jejichž „Pramen zdraví z Posázaví“ – Pribináček - je zcela jistě symbolem dětství. Významné jsou také sklárny ve Světlé nad Sázavou. Původní podnik Sklo Bohemia byl v roce 2008 zrušen, ale našel se nový investor a za rok se, pod novým názvem Crystalite Bohemia s.r.o., výroba obnovila. Ve Světlé nad Sázavou a jejím okolí také stále najdeme malé hutě, s hrstkou věrných zaměstnanců, kde se křišťálové sklo vyrábí ručně, tradičním způsobem se fouká i brousí. Další významní zaměstnavatele v okrese jsou: Futaba Czech s.r.o., ACO Industries k.s., COOP družstvo HB, GCE s.r.o., PRAMEN CZ a.s, Psychiatrická léčebna Havlíčkův Brod a také Nemocnice Havlíčkův Brod, která je zároveň velmi významným zdravotnickým zařízením s dosahem i mimo region.

3 SWOT ANALÝZA

V následující tabulce je uveden přehled silných a slabých stránek, příležitosti a ohrožení vzešlý z jednání pracovní skupiny. Jednotlivé body jsou seříděny od těch nejdůležitějších k nejméně zásadním. Číslo ve sloupci vedle konkrétního bodu značí jeho umístění na pomyslné ose priorit, přičemž hodnota 10 označuje nejvyšší možnou prioritu.

Silné stránky		Slabé stránky	
✓ Dostatek volných ploch využitelných pro rozvoj podnikání, výhodná poloha uprostřed republiky a v blízkosti D1	9,5	✓ Vysoká nezaměstnanost	9,5
✓ ZŠ i v malých obcích, dobrá dostupnost pro obyvatele, dostatečná kapacita	9	✓ Chybějící zařízení pro péči o děti 0-3 roky (pouze jesle v Chotěboři)	9
✓ Relativní stabilita velkých podniků	8,5	✓ Nízké mzdy, malá kupní síla obyvatel	8
✓ Kvalitní nemocnice v HB	8,5	✓ Špatná dopravní obslužnost malých obcí a místních částí	8
✓ Dostatek ploch pro bytovou zástavbu	8	✓ Špatný technický stav komunikací, chodníků, bezpečných přechodů (překážka rozvoje průmyslu)	8
✓ Široká síť sociálních služeb	8	✓ Chybí sociální byty, startovací byty pro mladé rodiny, malometrážní byty pro seniory nebo neúplné rodiny	8
✓ Široká a kvalitní nabídka středoškolských a učňovských studijních oborů, dostatečná kapacita	7,5	✓ Nedostatečná informovanost podnikatelů o možnostech podpory a zázemí	8
✓ Mnoho přírodních zajímavostí i kulturních památek	7,5	✓ Chybějící kanalizace v malých obcích zvyšuje náklady na výstavbu domů (nutné investovat do lokální čističky)	7,5
✓ Množství hřišť, stadionů, zimních stadionů	7	✓ Špatné vybavení a těžká ekonomická udržitelnost venkovských škol	7
✓ Rozšířená spolková činnost, a činnost NNO, kulturní sortovní i společenské aktivity a akce i na malých obcích	7	✓ Nedostupná lékařská péče v malých obcích, LSPP daleko	7
✓ Family point	7	✓ Řídká síť cyklostezek	7
✓ Senior point	6,5	✓ Cenová náročnost volných ploch pro podnikání	7
		✓ Špatná ekonomická situace živnostníků a malých zaměstnavatelů	6,5
		✓ Nedostatečná propojenost a spolupráce obcí a kraje - chybí metodická podpora obcí v prorodinné politice	6,5
		✓ Chybí sociální pracovník MěÚ HB pro rodinnou problematiku	6,5
		✓ Chybí koncepce rodinné politiky ve	6,5

		městech v regionu	
		✓ Nedostatečná podpora tradiční rodiny	6
		✓ Malá nabídka aktivit pro mladé, nedostatek nízkoprahových klubů	6
		✓ Nedostatečná nabídka aktivit pro seniory na menších obcích	6
		✓ Nedostatečná kapacita ubytovacích a stravovacích zařízení nízkého standardu	6
Příležitosti		Hrozby	
✓ Získání finančních zdrojů na přilákání investorů, zvýšení kvality komunikací -> lepší dopravní dostupnost -> zlepšení kvality podnikatelského prostředí	9,4	✓ Zvyšující se nezaměstnanost -> ztráta pracovních návyků a preference sociálních příjmů mladých	10
✓ Propagace regionu v oblasti cestovního ruchu Krajem Vysočina - zvýšení návštěvnosti může přispět k navýšení počtu pracovních míst ve službách	9	✓ Zvyšující se počet dětí s výchovnými a sociálními problémy, s nedokončeným středoškolským vzděláním -> riziko nezaměstnatelnosti	9
✓ Větší využití strukturálních fondů EU	8,5	✓ Migrace pracovní síly, zejm. mladých a VŠ vzdělaných, do velkých měst v důsledku nedostatku pracovních míst, nízkých mezd a nedostupného bydlení v menších obcích	9
✓ Podpora regionálních výrobců, potravin, zemědělců ze státní úrovně	8	✓ Rušení venkovských škol v důsledku finanční neudržitelnosti	9
✓ Nové programy státní podpory pro začínající podnikatele (např. podnikatelské inkubátory, revitalizace prostor)	7,5	✓ Neochota NNO čerpat dotace z EU fondů <- nejistota ve schopnosti dodržet dlouhodobě dotační podmínky (zejm. udržitelnost projektů) odrazuje. <- snižující se schopnost splnit podmínky kvůli časové i administrativní náročnosti.	8,5
✓ Rozšíření rodinných pasů, větší propagace mezi rodinami, zvýšení počtu poskytovatelů	7,5	✓ Zvyšující se závislost NNO na těžko dostupných dotacích a zároveň -> ekonomická nejistota	8,5
✓ Provázanost vzdělávání dětí i rekvalifikací pro dospělé s požadavky trhu práce prostřednictvím ÚP	7	✓ Úbytek dobrovolnických organizátorů volnočasových aktivit	8
✓ Propagace flexibilních forem práce ze strany státu	7	✓ Zvýší se počet osob i rodin v sociálním ohrožení	8
✓ Systémová finanční podpora ze strany státu NNO -> rozšíření nabídky aktivit pro mladé a dospívající, zřizování nízkoprahových center a systematizovaných programů primární prevence soc. pat. jevů	6	✓ Neustále se snižující věk dětí se zkušeností s návykovými látkami	8
✓ Zvýhodnění obcí ze strany státu a		✓ Zánik NNO v důsledku ekonomické neudržitelnosti	7,5

kraje, které spolupracují se svými NNO (finančně, organizačně) na pořádání akcí a aktivit pro rodiny -> rozšíření spolupráce obcí s NNO	6	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Snižující se zájem o organizované aktivity ze strany dětí, mládeže i rodin ✓ Zhoršující se ekonomická situace firem znemožňuje investovat do rozvoje firem ✓ Rozpad tradiční rodiny 	7 7 7
---	---	---	-------------

4 MÍSTNÍ AKTÉŘI

4.1 Veřejný sektor

Klíčoví aktéři veřejného sektoru v oblasti rodinné politiky jsou kromě Kraje Vysočina **obce**. Ty mají největší veřejně-politickou moc v dané oblasti pozitivně působit. Konkrétní uplatňování této moci se však liší obec od obce a závisí především na politické reprezentaci a jejich prioritách, jakou pozornost opatřením v oblasti rodinné politiky věnují.

Významnou roli hrají v okrese Havlíčkův Brod též mateřské, základní a střední školy, mikroregiony, MAS, úřady práce, domovy pro seniory, muzea. Cca 8 z těchto organizací plní vůdčí roli a poskytují své služby větší skupině obyvatel.

4.2 Občanský sektor

V okrese Havlíčkův Brod působí přes 60 organizací občanského sektoru, z toho 6 organizací plní klíčovou roli a to napříč jednotlivými oblastmi činností. Specifickou roli plní MAS jako spojovací článek pro zástupce všech tří sektorů.

4.3 Komerční sektor

V okrese Havlíčkův Brod se nachází **8 firem**, které byly z pohledu rodinné politiky identifikovány jako nejvýznamnější, viz kap. charakteristika regionu. Zaměstnávají více než 100 zaměstnanců a navíc v praxi realizují opatření na sladování pracovního a rodinného života.

Dále v okrese působí **84 firem**, které hrají v oblasti rodin důležitou roli a to zejména tím, že dávají práci většímu počtu zaměstnanců nebo osobám v lokalitách, kde není moc jiných pracovních příležitostí.

V regionu působí ještě přes **padesát dalších firem**, jejichž přínos pro rodinnou politiku je již menší. Ve venkovských regionech je ovšem možné považovat každého podnikatele za důležitého, neboť dává práci minimálně sobě a v mnoha případech i druhým, čímž přispívá k zajišťování ekonomické stability rodin.

5 NÁVRH DALŠÍHO POSTUPU

Výše uvedená analýza ukazuje slabé a silné stránky regionu, jaké příležitosti se mohou otevřít a jakým ohrožením může být nutné čelit.

Silnou stránkou regionu Havlíčkobrodská je především relativně **široká nabídka služeb pro rodiny**.

Slabou stránkou je **špatná ekonomická situace** mnohých rodin, což se projevuje i v nižším využívání placených volnočasových aktivit.

Podpora činnosti místních neziskových organizací ze strany **městských a obecních úřadů** formou vlastních grantových systémů je omezené z důvodu nutnosti dalších investic, které musí města a obce

realizovat. Zejména oprava komunikací. Mohou však poskytnout vhodné prostory a marketingovou podporou jednotlivým akcím přínosným pro větší skupiny obyvatel.

Z dalších činností, které je možné v regionu realizovat bez větších finančních nároků je **mezigenerační propojení volnočasových aktivit**, např. generačně rozdělená hřiště, venkovské komunitní školy. Ty mohou přispět i k podpoře zachování škol v menších obcích.

Přínosem bude také **zefektivnění spolupráce komerčního sektoru s obcemi** při organizování volnočasových akcí, a to jak finanční tak organizační.

Z investičních aktivit je vhodné využít **revitalizace starých dosud nevyužívaných zástaveb na sociální a startovací byty**, což může přilákat mladé rodiny do regionu, pokud nabídka bydlení bude spojena i s relevantními pracovními příležitostmi. To může podpořit zároveň **revitalizace nebytových prostor** pro začínající podnikatele (s přijatelným pronájmem) a tím dojde k vytvoření nových pracovních míst. Místní podnikatele mohou podpořit např. i školy **využitím nabídky regionálních produktů** ve školních automatech, školních jídelnách, veřejné instituce a velké firmy nabídkou místních produktů v kantýnách.

Rodiny na Havlíčkovsku vítají poskytované rodinné slevy při využití volnočasových aktivit, což může podpořit ještě hojnější využití tzv. family pasů.

V rámci projektu byl zpracován poměrně detailní výčet vhodných aktivit na podporu rodin, který byl následně implementován do návrhu akčního plánu rodinné politiky Kraje Vysočina.

6 INSTITUCIONÁLNÍ A FINANČNÍ ZAJIŠTĚNÍ

Pro trvale udržitelné fungování rodinné politiky je důležité, aby minimálně v největších městech regionu - ORP (Havlíčkův Brod, Světlá nad Sázavou, Chotěboř) působil člověk, který bude mít tuto problematiku přímo v náplni práce. Samospráva by měla zvážit, zda pro tuto činnost nezřídit **samostatnou pozici na částečný úvazek**. Tuto práci by mohla vykonávat některá žena, případně muž, na rodičovské dovolené. Je sice nutné počítat s tím, že by cca každé dva roky došlo k obměně pracovnice/pracovníka na této pozici, ale bude tak nastaven dlouhodobě udržitelný funkční model, kdy se žena/muž před skončením rodičovské dovolené tímto způsobem postupně vrátí do pracovního procesu a jako reprezentant/ka cílové skupiny, na kterou je většina opatření rodinné politiky cílena, bude mít vysokou motivaci uloženou práci vykonávat proaktivně. Navíc práce na částečný úvazek, jehož výše se může město od města lišit, rozpočet města nezatíží tak výrazně jako hlavní zaměstnanecký poměr. Ovšem motivovaná/ý zaměstnankyně/zaměstnanec pracující jen několik hodin týdně může v této oblasti pro region odvést významný objem práce.

V případě Havlíčkova Brodu by se mělo jednat o **samostatnou pozici na částečný úvazek**, v ostatních městech by bylo dostatečné o tuto činnost rozšířit náplň práce některého ze stávajících pracovníků úřadu, kterému však musí být zároveň jiná agenda odebrána.

Z úrovně Kraje Vysočina by měla být takové pracovníci/pracovníkovi poskytována maximální metodická podpora.

7 ZÁVĚR

Okres Havlíčkův Brod patří k menším a sídelně rozdrobeným okresům Kraje Vysočina. Tato rozdrobenost může působit obtížnější komunikaci mezi subjekty napříč regionu. Vyčleněním osoby

pro facilitaci aktivit rodinné politiky na ORP v okrese, které budou aktivně komunikovat s příslušným zástupcem Kraje Vysočina, přispěje k systémovým opatřením s pozitivním dopadem na okres Havlíčkův Brod, viz příležitosti ve SWOT. Jedním z prvních úkolů těchto facilitátorů by mohlo být pomoci ředitelům venkovských škol nastartovat programy komunitních škol a vzájemné spolupráce mezi obcemi tak, aby mohly být školy zachovány i v menších obcích.

Více informací o projektu, v jehož rámci byl tento materiál vytvořen, najdete na:

http://www.kr-vysocina.cz/rodinny_portal.asp